

การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

THE TRULY REQUIREMENT IN PUBLIC CONSCIOUSNESS ACTIVITIES OF THE STUDENTS IN THE MAJOR OF VEGETABLE INTEGRATION TECHNOLOGY, KANCHANABURI RAJABHAT UNIVERSITY

นันทวัน หัตถมาศ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Nanthawan Hadthamad

Faculty of Science and Technology, Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา 2) ความต้องการ ที่แท้จริงของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และ 3) ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการ โดยใช้เวลาศึกษานาน 4 เดือนกับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการจำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินการทำกิจกรรม และแบบสอบถามแบบเรียงลำดับความสำคัญ สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ และด้านสื่อ มีความสำคัญในระดับมาก โดยปัจจัยที่สำคัญสูงสุดแต่ละด้าน คือ ความมั่นใจในความพร้อมทางร่างกาย ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเพื่อน ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านความพร้อมของกิจกรรมมีความสำคัญในระดับปานกลาง ได้แก่ ลักษณะของกิจกรรม 2) ความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสามากที่สุด ได้แก่ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ลักษณะกิจกรรมที่ต้องการหลีกเลี่ยงมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาทำธุระส่วนตัว ในกรณีต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่สมัครใจ จะพยายามทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุด โดยไม่สนใจประสิทธิภาพของงาน สำหรับกิจกรรมที่ต้องการให้มีอยู่ในกิจกรรมจิตอาสาเป็นอันดับแรก คือ กิจกรรมที่ทำให้มีโอกาสดูแลพืช

คำสำคัญ : ความต้องการที่แท้จริง กิจกรรมจิตอาสา สาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการ

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) factors influencing the students to participate in public consciousness activities 2) the truly requirement in public consciousness activities of the students and 3) the pattern of public consciousness activity that required by the students. The data of consciousness activities was collected for 4 months from 32 students in Vegetable Integration Technology. The instruments included the checklist questionnaires, activity assessment form and priority questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation.

The study yielded the following results; 1) The factors affecting the voluntary participation of students in Vegetable Integration Technology were the physical, psychological and media aspects with importance at high level. The most important factor of each aspect was confidence of body readiness, feeling as part of society, and friend, respectively. Moreover, activity readiness was important at moderate level that was the activity pattern. 2) The most truly requirement of student in the Major of Vegetable Integration Technology to attend public consciousness activity was interpersonal relationship. 3) The pattern of public consciousness activity was mostly avoided in activity that wasting time of personal business. In case of averse participating of activity, they would try to finish as soon as possible regardless the job performance. Travel was required for the first activity in the pattern.

Keywords : truly requirement, public consciousness activity, Vegetable Integration Technology

บทนำ

ความเจริญทางวัตถุนิยม และการพยายามใช้ชีวิต ในสภาพแวดล้อมที่กดดันจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชากรต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิมที่เคยพึ่งพาอาศัยกัน กลับเป็นการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลลดลง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่น้อยลง มองเห็นประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย ดังนั้นประเทศไทยจึงจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีคุณภาพทั้งทางกาย ใจ อารมณ์ คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) สอดคล้องกับที่คณะรัฐมนตรีมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาพลเมืองให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในอาชีพตน จึงกำหนดให้ “จิตอาสา” เป็นวาระแห่งชาติในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษามหาราชา

สาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และคุณธรรมสู่สังคม เล็งเห็นว่าจิตอาสาเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบัณฑิตที่มีคุณธรรม จึงสร้างกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการประชุมคณะกรรมการประจำหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผัก

แบบบูรณาการประจำปี 2557 พบว่า โครงการจิตอาสาที่ต้องใช้แรงงานหนัก ทำกิจกรรมท่ามกลางอากาศร้อน จะมีนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมโครงการด้วยความเต็มใจ อย่างไม่มีเงื่อนไข ประมาณร้อยละ 60 แต่อีกประมาณร้อยละ 40 เข้าร่วมโครงการเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพเท่านั้น จากการศึกษาของ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2551) พบว่า แรงจูงใจ การรับรู้ความสามารถและคุณค่าของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายพฤติกรรมจิตอาสาได้ แต่ระดับของพฤติกรรมที่แสดงออกขึ้นอยู่กับความต้องการที่แท้จริงภายในจิตใจของตนเองด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัย และความต้องการ ที่แท้จริงที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาด้วยความสมัครใจ รวมถึงลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้สู่การพัฒนากิจกรรมจิตอาสาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา
2. ศึกษาความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา
3. ศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการต้องการ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัจจัย และความต้องการที่แท้จริง ของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยี พืชผักแบบบูรณาการ โดยใช้แบบสอบถาม และแบบประเมิน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรศึกษา

นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 32 คน

3. เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือวิจัย โดยออกแบบคำถาม แต่ละข้อ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับ วัตถุประสงค์ โดยใช้ค่า Item Objective Congruency (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ธเนศ ต่วนชะเอม, 2552) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาครบทั้ง 3 กิจกรรมแล้ว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว โดยใช้แบบสอบถาม ใน ลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ การประกอบอาชีพของครอบครัว และความถี่ของการช่วยเหลือกิจการของครอบครัว

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ทำให้ให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา และความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยใช้แบบประเมินการทำกิจกรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีลิเกิร์ต (Likert Scale) (Anderson, 1988)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติ กรณีไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษา ต้องการหลีกเลี่ยง และลักษณะกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการ เข้าร่วม โดยใช้แบบสอบถามในลักษณะคำถามแบบ เรียงลำดับความต้องการ

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยแจ้งรายละเอียดและวัตถุประสงค์ งานวิจัย

2) ดำเนินกิจกรรมจิตอาสา 3 กิจกรรม ระยะเวลา การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การตัดหญ้ารอบแปลงปฏิบัติการ ผลิตพืช และรอบอาคารเกษตรศาสตร์

กิจกรรมที่ 2 การตัดหญ้า และทำความสะอาด วิทยาลัยพืชมงคล อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรมที่ 3 การจัดงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์

3) เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และแบบประเมิน การทำกิจกรรม พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์เบื้องต้นของ ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยแต่ละตอน มา วิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีรายละเอียดดังนี้ (ธเนศ ต่วนชะเอม, 2552)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และนำมาแปลความหมาย ดังนี้

คะแนน 4.21–5.00 ต้องการมากที่สุด

คะแนน 3.41–4.20 ต้องการมาก

คะแนน 2.61–3.40 ต้องการปานกลาง

คะแนน 1.81–2.60 ต้องการน้อย

คะแนน 1.00–1.80 ต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 นำลำดับความต้องการมาแปลผลเป็น ระดับคะแนน กรณีมี 5 กิจกรรมย่อย และ 8 กิจกรรมย่อย ตามลำดับ ดังนี้

ความต้องการลำดับที่ 1 ให้คะแนน 5 และ 8

ความต้องการลำดับที่ 2 ให้คะแนน 4 และ 7

ความต้องการลำดับที่ 3 ให้คะแนน 3 และ 6

ความต้องการลำดับที่ 4 ให้คะแนน 2 และ 5

ความต้องการลำดับที่ 5 ให้คะแนน 1 และ 4

ความต้องการลำดับที่ 6 ให้คะแนน - และ 3

ความต้องการลำดับที่ 7 ให้คะแนน - และ 2

ความต้องการลำดับที่ 8 ให้คะแนน - และ 1

จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ จำนวน 32 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบประเมินการทำกิจกรรม หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมครบทั้ง 3 กิจกรรม

ส่วนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

จากการรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาจากแบบสอบถามตอนที่ 1 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ประกอบด้วยนักศึกษานักเรียนร้อยละ 25 และนักศึกษาชายร้อยละ 75

ครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 43.13 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 35.63 18.75 และ 2.49 ตามลำดับ

ความถี่ของการช่วยเหลือกิจการของครอบครัวพบว่า นักศึกษาช่วยเหลือกิจการของครอบครัวเป็นประจำ ร้อยละ 51.41 ช่วยเหลือเป็นบางครั้งร้อยละ 17.38 ช่วยเหลือนาน ๆ ครั้งร้อยละ 8.73 และไม่เคยเลยคิดเป็นร้อยละ 22.48 ตามลำดับ

โดยระดับความสำคัญของปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านสื่อ และด้านความพร้อมของกิจกรรม ที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา แสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ	
	$\mu \pm \sigma$	การแปลความหมาย
ด้านกายภาพ		
1. มั่นใจในความพร้อมของร่างกายตนเอง	4.52±0.68	มากที่สุด
2. มั่นใจในความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจตนเอง	4.36±0.89	มากที่สุด
3. มีความสามารถเพียงพอที่จะช่วยเหลือได้	4.09±0.87	มาก
4. มีความพร้อมด้านทรัพย์สินของ	3.62±0.53	มาก
5. มีความพร้อมด้านเวลา	2.84±0.62	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.89±0.72	มาก
ด้านจิตใจ		
1. ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	4.79±0.55	มากที่สุด
2. ควรรับผิดชอบต่อตนเองเป็นหลักก่อนทำเพื่อผู้อื่น	4.69±0.82	มากที่สุด
3. สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	4.52±0.83	มาก
4. มีจิตเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นประจำ	4.20±0.59	มาก
5. สามารถอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ได้	3.98±0.77	มาก
6. ยินดีปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไขต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด	3.89±0.57	มาก
7. รู้สึกเข้าใจ และห่วงใยคนรอบข้าง	3.83±0.48	มาก
8. การได้รับคำยกย่องชมเชยเป็นสิ่งมีค่า	3.16±0.58	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.13±0.58	มาก
ด้านสื่อ		
1. เพื่อน	4.34±0.59	มากที่สุด
2. พ่อแม่	4.23±0.38	มากที่สุด
3. ครูอาจารย์	4.15±0.82	มาก
4. บุคคลตัวอย่าง หรือบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ	2.83±0.77	ปานกลาง
5. สื่อสารสนเทศ เช่น ทีวี อินเทอร์เน็ต	2.39±0.59	น้อย

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา (ต่อ)

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ	
	$\mu \pm \sigma$	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.59±0.61	มาก
ด้านความพร้อมของกิจกรรม		
1. ลักษณะกิจกรรม	3.30±0.55	ปานกลาง
2. ความเหมาะสมของช่วงเวลา	3.11±0.48	ปานกลาง
3. สถานที่จัดกิจกรรม	2.27±0.62	ปานกลาง
4. ความพร้อมของอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	2.11±0.74	น้อย
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	2.70±0.60	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงถึงระดับความสำคัญของปัจจัย 4 ด้าน ที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผัก แบบบูรณาการ เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ และด้านสื่อ มีระดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจัยด้านความพร้อมของกิจกรรมมีระดับความสำคัญของค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากการพิจารณา ระดับความสำคัญ 3 อันดับแรกของแต่ละปัจจัย พบว่า

ปัจจัยด้านกายภาพที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา คือ มั่นใจในความพร้อมของร่างกายตนเอง รองลงมา คือ มั่นใจในความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจของตนเอง และมีความสามารถเพียงพอที่จะช่วยได้ ด้วยระดับความสำคัญ คือ 4.52±0.68 4.36±0.89 และ 4.09±0.87 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านจิตใจที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา 3 อันดับแรก คือ ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รองลงมา คือ ควรรับผิดชอบต่อตนเองเป็นหลักก่อนทำเพื่อผู้อื่น และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ด้วยระดับความสำคัญ คือ 4.79±0.55 4.69±0.82 และ 4.52±0.83 ตามลำดับ

เพื่อน เป็นสื่ออันดับแรกที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาด้วยระดับความสำคัญ 4.34±0.59 รองลงมา คือ พ่อแม่ และครูอาจารย์ ด้วยระดับความสำคัญ 4.23±0.38 และ 4.15±0.82 ตามลำดับ

ลักษณะของกิจกรรม ความเหมาะสมของช่วงเวลา และสถานที่จัดกิจกรรม คือ 3 อันดับแรกที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาด้วยคะแนน 3.30±0.55 3.11±0.48 และ 2.27±0.62 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การศึกษาความต้องการที่แท้จริง ของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ผู้วิจัยศึกษาความต้องการที่แท้จริงของการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ เพื่อแสดงถึงสิ่งที่นักศึกษาต้องการได้จากกิจกรรมจิตอาสา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

สิ่งที่ต้องการ	ระดับความต้องการ	
	$\mu \pm \sigma$	ระดับ
1. รักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.71±0.33	มากที่สุด
2. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง	4.47±0.83	มากที่สุด
3. หลีกเลี่ยงการถูกตำหนิจากครูและเพื่อน	4.11±0.39	มาก
4. สร้างประโยชน์ให้ส่วนรวม	4.06±0.58	มาก
5. คาดหวังผลตอบแทนไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง	3.79±0.64	มาก
6. ต้องการเป็นคนที่มีค่าของสังคม	3.63±0.33	มาก
7. ความสนุกสนาน มีโอกาสพบเพื่อนใหม่	3.28±0.72	ปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงระดับความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา (ต่อ)

สิ่งที่ต้องการ	ระดับความต้องการ	
	$\mu \pm \sigma$	ระดับ
8. เพิ่มประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตนเอง	2.63±0.55	ปานกลาง
9. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.45±0.57	น้อย
10. ความช่วยเหลือกลับคืนในภายหลัง	2.37±0.71	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่าสิ่งที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการต้องการอย่างแท้จริงจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา คือ การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รองลงมาคือ เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง และหลีกเลี่ยงการถูกตำหนิจากครูและเพื่อน ด้วยระดับความต้องการ 4.71 ± 0.33 4.47 ± 0.83 และ 4.11 ± 0.39 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการต้องการ

การศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการ ด้วยการศึกษาลักษณะที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติ กรณีไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมในตารางที่ 3 และศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการหลีกเลี่ยง และลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่ต้องการเข้าร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงการเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการเลือกปฏิบัติ กรณีไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ลำดับพฤติกรรมที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติ	ระดับพฤติกรรม
	$\mu \pm \sigma$
1. พยายามทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุด โดยไม่สนใจประสิทธิภาพของงาน	3.81±0.37
2. ปฏิเสธทันที แต่พยายามหาเหตุผลแก้ตัว	3.52±0.83
3. ช่วยงานพอสมควร แต่หาทางหลบหนีงานก่อนถึงเวลาเลิกงาน	3.43±0.36
4. พยายามทำงานให้น้อยที่สุดจนกว่าจะถึงเวลาเลิกงาน	3.42±0.94
5. รับปาก แต่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	2.31±0.61

จากตารางที่ 3 เมื่อเรียงลำดับพฤติกรรมที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการเลือกปฏิบัติ กรณีไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม พบว่าวิธีการปฏิบัติตน 3 อันดับแรกที่นักศึกษาเลือกปฏิบัติ คือ นักศึกษาจะพยายามทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุด โดยไม่สนใจ

ประสิทธิภาพของงาน รองลงมา คือ ปฏิเสธทันทีแต่พยายามหาเหตุผลแก้ตัว และช่วยงานพอสมควรแต่หาทางหลบหนีงานก่อนถึงเวลาเลิกงาน ด้วยระดับพฤติกรรม 3.81 ± 0.37 3.52 ± 0.83 และ 3.43 ± 0.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการเรียงลำดับความต้องการกิจกรรมจิตอาสาลักษณะต่าง ๆ ที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการต้องการหลีกเลี่ยง และต้องการเข้าร่วม

ลำดับลักษณะกิจกรรมจิตอาสา	ระดับความต้องการ
	$\mu \pm \sigma$
ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่ต้องการหลีกเลี่ยง	
1. กิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาทำธุระส่วนตัว	7.63±0.55
2. กิจกรรมที่มักบังคับให้เข้าร่วมทางอ้อม ไม่ใช่ความสมัครใจอย่างแท้จริง	6.41±1.14
3. กิจกรรมที่มีรูปแบบซ้ำ ๆ และจัดบ่อยจนเกินไป	5.23±0.68
4. กิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาเรียน	4.80±0.59
5. กิจกรรมที่มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวแอบแฝงอยู่	4.29±1.48
6. กิจกรรมที่ไม่ให้อิสระทางความคิด เป็นเพียงผู้ปฏิบัติเท่านั้น	3.00±0.71
7. กิจกรรมที่ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ลำบาก และสกปรก	2.83±0.64
8. กิจกรรมที่ทำให้เสียทรัพย์สิน	2.27±0.17
ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่ต้องการเข้าร่วม	
1. กิจกรรมที่ทำให้มีโอกาสท่องเที่ยว	4.42±0.28
2. กิจกรรมช่วยเหลือสังคม	4.27±0.69
3. กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงาน	3.58±0.47
4. กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	2.79±0.52
5. กิจกรรมทางศาสนา	2.51±0.63

จากตารางที่ 4 พบว่า ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการต้องการหลีกเลี่ยงมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาทำธุระส่วนตัว รองลงมา คือ กิจกรรมที่มักบังคับให้เข้าร่วมทางอ้อม ไม่ใช่ความสมัครใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมที่มีรูปแบบซ้ำ ๆ และจัดบ่อยจนเกินไป ด้วยระดับความต้องการ 7.63±0.55 6.41±1.14 และ 5.23±0.68 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกัน ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วม 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมที่ทำให้มีโอกาสท่องเที่ยว รองลงมา คือ กิจกรรมช่วยเหลือสังคม และกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานด้วยระดับความต้องการ 4.42±0.28 4.27±0.69 และ 3.58±0.47 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพืชผักแบบบูรณาการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

การสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นและแสดงพฤติกรรมทางกายออกมา ต้องเป็นปัจจัยที่สามารถ

ตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ จากแนวคิดของ Deci&Ryan (2000) กล่าวถึงความมุ่งมั่นในตนเองว่ามีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางกาย ภายใต้สภาวะ 3 ประการ คือ ความรู้สึกถึงการเป็นผู้มีความสามารถ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม และความเป็นอิสระ

จากระดับความสำคัญ 3 อันดับแรกของปัจจัยด้านกายภาพที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา พบว่า นักศึกษาเป็นผู้ที่สามารถรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง พิจารณาจากการให้ความสำคัญกับความมั่นใจในความพร้อมของร่างกายตนเอง ความมั่นใจในความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจของตนเอง และมีความสามารถเพียงพอที่จะช่วยเหลือได้ อาจเพราะนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีความแข็งแรงทางร่างกาย และต้องช่วยเหลือกิจการของครอบครัว ถึงร้อยละ 77.52 ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้าง จึงทำให้นักศึกษาสามารถเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่มีลักษณะงานค่อนข้างหนัก ทำงานกลางแจ้งได้ด้วยความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

จากสภาวะการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมตามแนวคิดของ Deci & Ryan (2000) สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อนักศึกษา

ให้ความสำคัญกับความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นอันดับแรก และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย จึงทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มที่สาขาวิชาของตนเองจัดขึ้น ด้วยความมุ่งมั่นที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคมของตนเอง แม้จะมีกิจกรรมที่ค่อนข้างหนักก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สาวิณี รอดสิน, 2554) พบว่าชาวบ้านชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่มีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง เนื่องจากชาวบ้านมีความรักและหวงแหนชุมชน ตระหนักถึงการเป็นเจ้าของปัญหาของชุมชน

เพื่อนเป็นปัจจัยด้านสื่อที่สำคัญเป็นอันดับแรกที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา รองลงมาจึงเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักศึกษา ได้แก่ พ่อแม่ และครูอาจารย์ ตามลำดับ ด้วยนักศึกษายู่ในช่วงวัยรุ่นที่ต้องการความเป็นอิสระสูง จึงเริ่มห่างจากพ่อแม่ และครูอาจารย์ แต่เพิ่มความสำคัญกับเพื่อนที่อยู่วัยเดียวกัน เป็นวัยที่กำลังหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อสร้างการยอมรับจากสังคม (ฉันทวรัตน์ บุรณสุขสกุล, 2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์, 2551) พบว่า เพื่อนเป็นปัจจัย 1 ใน 6 ที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อมอบหมายงานให้นักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นสามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้แรงจูงใจที่มากเพียงพอ เนื่องจากเป็นวัยที่รักอิสระ ชอบความตื่นเต้นและแปลกใหม่ อยู่เสมอ จากการศึกษาปัจจัยด้านความพร้อมของกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จึงพบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับลักษณะของกิจกรรมมากที่สุด และด้วยเป็นวัยที่สามารถแยกแยะเหตุผลได้ รู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง จึงให้ความสำคัญเรื่อง ความเหมาะสมของช่วงเวลาการจัดกิจกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเป็นอันดับรองลงมา

ส่วนที่ 2 การศึกษาความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีซีฝึกแบบบูรณาการที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา

ทฤษฎีแรงจูงใจของฟอร์เตอร์-ลอว์เลอร์ (1975) แสดงให้เห็นว่า การทำกิจการใด ๆ ของมนุษย์ ล้วนต้องการผลตอบแทนด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะผลตอบแทนนั้นจะเป็น

ผลตอบแทนทางวัตถุหรือผลตอบแทน ทางจิตใจ โดยระดับความพยายามขึ้นอยู่กับคุณค่าของผลตอบแทน เช่นเดียวกับการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีซีฝึกแบบบูรณาการ ที่มีความต้องการที่แท้จริง คือ รักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รองลงมาคือ เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง และหลีกเลี่ยงการถูกตำหนิจากครูและเพื่อน ซึ่งเป็นการต้องการภายในที่ทำให้มีการแสดงพฤติกรรมตอบสนองเพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการ สามารถอธิบายพฤติกรรมกรเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา ด้วยทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของลอเรนซ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2551) ว่านักศึกษาจะปฏิบัติตามความต้องการของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อตนเอง พยายามไม่สร้างความไม่พอใจ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น เพราะเกรงถูกตำหนิ ขณะเดียวกันก็คาดหวังผลตอบแทนที่จะได้รับ เช่น ความภาคภูมิใจ การได้รับคำชมเชย หรือสิ่งตอบแทน ซึ่งการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดี ทางสังคม หากรับรู้ความสามารถของตนเอง และได้รับแรงจูงใจที่ถูกต้องก็สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมจิตอาสาได้

ส่วนที่ 3 การศึกษาลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีซีฝึกแบบบูรณาการต้องการ

ในกรณีที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีซีฝึกแบบบูรณาการเกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจ นักศึกษาเลือกวิธีปฏิบัติตน 3 อันดับแรก คือ นักศึกษาจะพยายามทำงานให้เสร็จโดยเร็วที่สุด โดยไม่สนใจประสิทธิภาพของงาน รองลงมา คือ ปฏิเสธทันที แต่พยายามหาเหตุผลแก้ตัว และช่วยงานพอสมควร แต่หาทางหลบหนีงานก่อนถึงเวลาเลิกงาน แสดงให้เห็นว่าแม้จะไม่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม แต่ก็ยังพยายามหาเหตุผลแก้ตัว หรือพยายามปฏิบัติงานในปริมาณที่ตนเองรับได้ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และลดความรู้สึกผิดภายในจิตใจ ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมปฏิเสธขึ้นอยู่กับระบบจริยธรรมที่ได้จากการเลี้ยงดู และการพยายามรักษาสัมพันธ์ภาพกับคนใกล้ชิด เนื่องจากเป็นที่มีความคิดเชิงอุดมคติสูง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และไม่ต้องการถูกตำหนิจากสังคม แม้จะอยู่ในกรณีที่ขัดต่อความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ต้องอยู่ในกฎกติกา ขาดอิสระทางความคิดก็ตาม (วันเพ็ญ จักรสุวรรณ, 2548)

จากการศึกษาลักษณะกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการหลีกเลี่ยงมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาทำธุระส่วนตัว กิจกรรมที่มักบังคับให้เข้าร่วมทางอ้อมไม่ใช่ความสมัครใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมที่มีรูปแบบซ้ำ ๆ และจัดบ่อยจนเกินไป อาจเพราะกิจกรรมเหล่านี้มีลักษณะขัดต่อความต้องการของนักศึกษา คือ ทำให้ขาดอิสระ ขาดความเป็นส่วนตัว และเกิดความเบื่อหน่ายจากการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเดิม ๆ ในขณะที่ลักษณะกิจกรรมจิตอาสาที่นักศึกษาต้องการมากที่สุด คือ กิจกรรมที่ทำให้มีโอกาสท่องเที่ยว กิจกรรมช่วยเหลือสังคม และกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการทำงาน เพราะนักศึกษาเป็นวัยที่ชอบความตื่นเต้น แปลกใหม่ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อเป็นที่ยอมรับแก่สังคม (ฉันทรุจน์ บุรณสุขสกุล, 2555)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการเป็นผู้เห็นคุณค่าแท้ในตนเอง คือ การใช้ความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถของตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในฐานะสมาชิกของสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ จึงสามารถอดทนต่อกิจกรรมจิตอาสาของสาขาฯ ที่ต้องทำงานหนักและทำงานกลางแจ้งได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการประจำหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ. (2556). การตรวจสอบกิจกรรม/โครงการประจำปีการศึกษา 2556 : รายงานการประชุมคณะกรรมการประจำหลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีพีชผักแบบบูรณาการ ครั้งที่ 8/56. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ครุศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ ต่วนพะเอม. (2552). ตัวแปรในการวิจัยและการสร้างแบบสอบถามของสถาบันพัฒนานักวิจัยแห่งประเทศไทย. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนานักวิจัยแห่งประเทศไทย. อัดสำเนา
- ฉันทรุจน์ บุรณสุขสกุล. (2556). พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.
- วันเพ็ญ จักรสุวรรณ. (2548). การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : วังอักษร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2551). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา). กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนากิจกรรมจิตอาสาให้นักศึกษา ควรเน้นที่การให้อิสระทางความคิด เปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ สร้างความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา และรูปแบบกิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการตามวัยของนักศึกษาได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (ทิตนา แหมมณี, 2554) ว่ามนุษย์มีคุณค่า มีความดีงาม มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง หากได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ หากต้องการให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรมจิตอาสา ควรใช้สิ่งเร้าจากภายนอกเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความมั่นใจและแสดงออกมาในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามความรู้ความสามารถและความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรม จะสามารถยกระดับจิตอาสาได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะกิจกรรมจิตอาสาที่มีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อสร้างความตื่นเต้น แปลกใหม่ และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน เช่น การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล
- 2) การจัดกิจกรรม ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดช่วงเวลา และวางแผนทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง เช่น กิจกรรมจิตอาสาโดยชุมชนนักศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์

- สาวิณี รอดสิน. (2554). **ชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). **รายงานผลการประชุมประจำปี 2553 : ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11**. กรุงเทพฯ.
- Anderson, L.W. (1988). **“Likert Scales” Education Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. John D. Keeves, eds, Victoria : Pergamon.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). **Intrinsic motivation and self determination in human behavior**. New York : Plenum.
- Porter, Lyman W., Edward E. Lawler, and Richard J. Hackman. (1975). **Behavior in Organization**. Tokyo : McGraw Hill.